

Trivsel, natur og byens fremtid ligger i skolegården

Landets skolegårde har et stort, uudnyttet potentiale for at blive et grønt vækstcenter til glæde for klimaet, byen, biodiversiteten og ikke mindst børns trivsel.

Kronik

THOMAS GYLDAL PETERSEN
Formand for KL's børne- og undervisningsudvalg og borgmester i Herlev Kommune

MADS BOLLING
Forsker, Center for Klinisk Forskning og Forebyggelse (CKFF), Bispebjerg og Frederiksberg Hospital, adjunkt, VIA University College, Forskningscenter for pædagogik og didaktiske bestyrelsesmedlem, Udeskolelivet.

MICHAEL PETERSEN
Partner i Green Cities - en EU-kampagne med kontorer i 13 lande, der arbejder for mere bynatur - og direktør i Danske Anlægsgrøntere.

Meget peger på, at det er sundt for børnene - både fysisk og mentalt - at komme ud af klasselokalet og blive undervist i det grønne. Alligevel må elever på fire af fem af landets folkeskoler undvære at blive undervist under åben himmel. For selv om verden kigger Danmark over skulderen, når det gælder udeskole, er udeundervisning i praksis stadig drevet nedefra uden støtte og er helt afhængig af få ildsjæle.

Lige så indlysende forkert er det, at skolegårde i særligt byerne sjældent tilbydes børnene andet end et væg til væg-tæppe af asfalt.

Begge dele er en skam for både byen, børnene og biodiversiteten. Skolegårdene har nemlig et langt større potentiale end den asfalterede, der er reglen snarere end undtagelsen for byens børn.

Vi vil gerne slå et slag for, at langt flere børn får chancen for at komme ud i en grøn skolegård, der virkelig giver mulighed for leg, udforskning og fordybelse i grønne

omgivelser. En grøn skolegård, der kan optage både skybruddenes vand, sænke temperaturerne under hedeølger, løfte trivsel og læring - også for de børn, der ikke blomstrer ved klassisk tavleundervisning.

En grøn skolegård, der skaber plads til fugle og insekter, giver byen flere grønne opholdsrum og klæder børnene bedre på til at træffe bæredygtige beslutninger i fremtiden.

Det har man indset i Paris, hvor de allerede har forvandlet 100 skolegårde til grønne oaser. I løbet af 2023 vil endnu 30 skolegårde være omdannet til *des ecoles plus verts* - grønne skolegårde. De nye grønne skolegårde, der fylder hele 70 hektar midt i storbyer, er åbne for offentligheden.

»Det er ambitiøst. Men også nødvendigt,« fortæller Pénélope Komité, viceborgmester i Paris med ansvar for fremtidssikring og Paris' 2030-mål. I Paris arbejder de nemlig ud fra præmissen, at gennemsnitstemperaturen kommer til at stige et til fire grader frem mod århundredets slutning. Det vil resultere i en massiv stigning i antallet af dage med hedeølger fra 10 til 25.

»Skolegårdsprojektet er en enorm løftestang til at reducere den urbane varme, som byerne er blevet til, forbedre biodiversiteten og fremme god regnvandshåndtering. Vi forbedrer ikke kun hovedstadens fremtidige tilpasningsevne, men også børns trivsel ved at

give mere frisk luft i skolegårde,« fortæller Pénélope Komité.

Det er altså iskolde kalkuler og ikke romantiske naturtanker, der ligger bag beslutningen. Det handler simpelthen om at skabe byer, vi kan holde ud at leve i - både nu og i fremtiden.

Vi står i Danmark over for de samme udfordringer med længere hedeølger, voldsommere regnvejr, faldende biodiversitet og større byer, der vokser. Og den såkaldte varme-effekt - at tættebyggede bydele er flere grader varmere end nærliggende parker og grønne områder - slår også igennem herhjemme.

Det er her, skolegårdene kan gøre en forskel på et væld af parametre.

Derfor har Herlev Kommune valgt at omdanne dele af de offentlige folkeskole skolegårde til grønne rum med mulighed for udeundervisning. Indsatsen viste sig under corona at være så stor en succes, at der på en af skolerne blev oprettet et bookingsystem for udeområdet. Det bliver stadig anvendt, fordi lysten til at blive undervist i naturen med højt til loftet ikke er aftaget i Herlev, hvor der i mellemtiden er udviklet 14 læringsforløb udendørs, de sociale relationer har fået et løft, og hverdagen er mere afvekslende og aktiv, lyder erfaringerne fra skolerne og kommunen.

Erfaringerne fra Herlev stemmer overens med flere undersøgelser,

der viser, at elever, der undervises med udeskole, er mindre stillesiddende og bevæger sig mere i undervisningen.

Det er vigtigt at huske, at Danmarks børn bor længere fra naturen end nogensinde før i takt med urbaniseringen. Mange børn er derfor nødt til at tage på udflugt for at kunne komme i nærheden af vandhuller, væltede træer og højt græs. Men små børn har ikke nødvendigvis brug for stor natur for at have naturoplevelser. Hverdagsoplevelser kan være stærke. Der er noget særligt over at lave sin egen

”

Vi mener, at elever på de sidste 80 pct. af landets folkeskoler også bør få mulighed for at nyde godt af den øgede motivation, bedre trivsel, flere nye relationer og mere bevægelse, som udeundervisning beviseligt giver.

hule og besøge den hver dag, at vide, hvor brombærerne er bedst, og hvordan fuglene lyder - helt tæt på, hver eneste dag.

Den slags skal vi have mere af. Også i landets større byer.

Men der er endnu mere at hente med grønne skolegårde, også for dem, som ikke har det let i skolen i forvejen. En undersøgelse på mel-

lemtrinnet viser, at elever fra familier med kort uddannelse gør særligt fremskridt, når det gælder koncentration og opmærksomhed, hvis de undervises udendørs. Hvis udeskole bruges regelmæssigt, kan elever få en følelse af lyst i arbejdet med faglige opgaver i skolen, opleve sig selv som mere hjælpsomme og venlige, samtidig med at de sociale relationer i klassen bliver styrket.

Forskningsleder Karen Barfod og forskningschef Andreas Rasch-Christensen ved Forskningscenter for pædagogik og dannelse ved VIA University College opsummerede glimrende fordelene ved udeskole i en fælles udmelding i 2021, da de erklærede, at »regelmæssig undervisning udenfor har positiv betydning for elevernes læring, dannelse og trivsel samt motivation for at gå i skole«.

Og børnenes trivsel er ganske enkelt en forudsætning for, at de lærer noget i skolen. Som studieledet ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning ved Københavns Universitet og projektansvarlig for det internationale anerkendte TEACHOUT-forskningsprojekt Erik Mygind fastslog tidligere i år: »Motivation ligger jo som fundament for enhver form for læring. Og her er det virkelig væsentligt at fremhæve, at folkeskoleelevers motivation for at gå i skole generelt er faldende, fra de begynder i 0. klasse, til de forlader folkeskolen. Men forskning viser, at faldet i motivation stoppes af udeskole. Det er et stærkt argument for mere udeundervisning.«

Vi vil gerne understøtte den udvikling med et direkte fokus på skolegårdene, også i en tid, hvor rammerne for den kommunale økonomi er strammere. Derfor foreslår vi, at der bliver lavet en statslig pulje - hvilket allerede findes for eksempelvis etablering af cykelstier - hvor kommunerne kan søge staten om 50 pct. medfinansiering til projekter, der knytter klimainsats, byudvikling, den nære natur, børnenes skoleliv og forsryngselskabernes projekter om skybrudssikring sammen.

Det er nemlig de enkelte kommuner, der bedst ved, hvordan netop deres byer hænger sammen, og hvor de kan åbne portene til skolegården mod byen, hvor regnvandet kan strømme på overfladen og skabe leg og liv i en grøn oase.

Vi mener, at elever på de sidste 80 pct. af landets folkeskoler også bør få mulighed for at nyde godt af den øgede motivation, bedre trivsel, flere nye relationer og mere bevægelse, som udeundervisning beviseligt giver - og i samme ombering kan vi få skabt flere grønne oaser i byerne, hvor kampen om kvadratmeterne bliver stadig hårdere.

Kort sagt - lad os indfri skolegårdenes store, uudnyttede potentiale.

